

SVETI SERAFIM SAROVSKI STICANJE DUHA SVETOGA - CILJ HRIŠĆANSKOG ŽIVOTA

(Razgovor Prep. Serafima Sarovskog
sa sibirskim veleposednikom Nikolajem A. Motovilovim)

UVOD

PRVI RAZGOVOR

DRUGI SUSRET SA STARCEM

POČETAK RAZGOVORA O SMISLU HRIŠĆANSKOG ŽIVOTA

CILJ HRIŠĆANSKOG ŽIVOTA - ZADOBIJANJE DUHA SVETOG

UVOD

[sadržaj](#)

Veliki starac Serafim isceli me od teških i neverovatnih, grdnih reumatičnih i drugih bolova i bolesti. Celo mi telo beše uzeto, noge zgrčene i u kolenima otečene, na leđima i slabinama rane! Od svega toga patio sam tri pune godine.

A moje iscelenje dogodilo se na sledeći način:

Petog septembra 1831. g. dovezoše me u Sarovsku pustinju, a sedmog i osmog septembra, na dan Rođenja Presvete Bogomajke, bih udostojen dvaju razgovora sa baćuškom, ocem Serafimom, u njegovoj manastirskoj keliji, no isceljenje tada još ne dobih. Devetog septembra, pak, odvezoše me k njemu u obližnju pustinjicu Starčevu, u blizini njegovog izvora. Četiri čoveka koji me na rukama nošahu i peti koji mi glavu pridržiavaše, prinesoše me k starcu, koji beše okružen mnoštvom posetilaca...

Moji nosioci smestiše me zatim na Starčevoj livadici, pored jednog ogromnog debelog bora, na obali reke Sarovke. Kada zamolih baćušku da mi pomogne i isceli me, on kaza: "Pa, ja nisam lekar! Lekarima treba ići kada ko hoće da se leči od kakvih bilo bolesti!"

Ja mu onda detaljno ispričah svoje patnje i kako sam na sve moguće načine pokušao da se izlečim, ali da isceljenje nisam dobio. Rekoh, usto, da meni već ni u čemu nema spasa i da nemam slobode pred Gospodom, da prosim njegove svete molitve, da bi me Gospod iscelio. Starac me onda upita: "A verujete li vi u Gospoda Isusa Hrista - da je On Bogočovek, i u Njegovu Prečistu Bogomajku, da je ona svagda Djeva?" Ja odgovorih: "Verujem!" "A veruješ li" - nastavi starac - "da Gospod Koji je ranije sve bolesti na ljudima isceljivao trenutno, jednom rečju Svojom, ili samo dodirod Svojim, može i sada isto tako lako i trenutno da isceli jednom rečju Svojom one koji trebaju Njegovu pomoć? I veruješ li da je zauzimanje za nas Presvete

Bogomajke pred Njim svemoćno, i da nas na njeno zauzimanje Gospod može i sada, isto tako trenutno i jednom rečju, potpuno isceliti?"

Ja odgovorim da u sve to istinski, od sve duše i srca verujem i da, kada ne bih verovao, ne bih ni naredio da me dovezu ovamo k njemu. "Ako, dakle, verujete" - završi starac - "onda ste vi - već zdravi!" - "Kako zdrav?", upitah ja, "kada me moji ljudi i vi držite na rukama?" "Ne!" - reče mi on - "Vi ste sada celim telom svojim već potpuno zdravi, najzad". I on naredi ljudima koji me držahu da odstupe od mene, a on me uze za ramena, podiže me sa zemlje i, uspravivši me na noge, reče mi: "Sigurnije stojte, čvršće se držite nogama na zemlji! Eto, tako! Ne plašite se, vi ste sada potpuno zdravi". I zatim dodade, radosno me posmatrajući: "Eto, vidite li kako sada dobro stojite!" Ja odgovorih: "Hteo - ne hteo, ja dobro stojim zato što me Vi dobro i čvrsto držite". Tada on, odvojivši svoje ruke od mene, reče: "E, pa eto, sada vas već ni ja ne držim, a vi bez mene čvrsto stojte. Hodajte smelo, baćuška moj! Gospod vas je iscelio! Hajte, krenite se s mesta!"

I, uzevši me za ruku jednom svojom rukom, a drugom me pomalo gurkajući s leđa, povede me po travi i neravnoj zemlji oko bora, govoreći: "Eto, vaše bogoljublje, kako ste dobro krenuli!" Ja odgovorih: "Da, zato što me vi izvolite dobro voditi". "Ne" - reče on, odvojivši ponovo od mene svoju ruku - "Sam Gospod je izvolio da vas potpuno isceli, i sama Božija Majka umolila Ga je za to. Vi ćete sada i bez mene krenuti, i svagda ćete dobro hoditi! Hajte, krenite se..." I stade me gurkati da bih krenuo. "Ta, tako ću pasti i povrediti se!...", rekoh. "Ne", protivrečашe mi on, "nećete se povrediti nego ćete čvrsto zakoračiti..."

Tada ja osetih u sebi nekakvu silu koja me oseni, malo se ohrabrih i pođoh sigurnim korakom. On me onda odjednom zaustavi i reče mi: "Dosta je!" Onda me upita: "Šta, dakle? Jeste li se sada uverili da vas je Gospod iscelio u svemu, i to potpuno? Stoga bez imalo sumnje verujte svagda u Njega - Hrista Spasitelja našeg, i čvrsto se uzdajte u Njega - Hrista Spasitelja našeg, i čvrsto se uzdajte u Njegovo milosrđe prema vama! Zavolite Ga svim srcem, priljubite se uz Njega svom dušom svojom i vazda se nepokolebivo nadajte u Njega, i blagodarite Carici Nebeskoj za njenu veliku milost prema vama. No, pošto vas je vaše trogodišnje stradanje silno iznurilo, to vi sada nemojte naglo da hodate po mnogo, nego postepeno. Malo pomalo navikavajte se na hodanje i čuvajte svoje zdravlje kao dragoceni dar Božiji!" I, još dosta porazgovaravši sa mnom, Starac me otpusti u gostoprимnicu potpuno zdrava. A pošto mnogi bogomoljci behu sa mnom pri isceljenju mome, i behu se pre mene vratili u manastir, oni već behu razglasili svima o velikom čudu ovome. Otada postah čest posetilac Sarova...

PRVI RAZGOVOR

[sadržaj](#)

Jednom, pak, bilo je to u Sarovskoj pustinji, ubrzo posle moga isceljenja, početkom zime 1831. g, u utorak, koncem novembra, ja sam stajao za vreme večernje u toploj crkvi Živonosnog Istočnika na svome uobičajenom mestu, kako je to i posle vazda bivalo, upravo preko puta čudotvorne Ikone Majke Božije. Tu mi ubrzo priđe jedna od sestara Divjejevskog manastira...

Ona mi reče: "Jesi li ti onaj hromi gospodin, koga je nedavno iscelio naš baćuška, otac Serafim?" Ja odgovorih da sam upravo taj, "Vrlo dobro" - reče ona - "onda idi k baćuški, naredio je da te k njemu pozovem. On je sada u svojoj keliji i rekao je da će te čekati".

Ljudi koji su bar jednom bili u Sarovskoj pustinji za života velikoga Starca ili su bar čuli o njemu, mogu potpuno pojmiti kakvom se neiskazanom radošću ispunila moja duša od tog neočekivanog poziva. Ostavivši službu Božiju, ja sam ne časeći otrčao k Prepodobnome, u njegovu keliju.

Baćuška, o. Serafim sreo me je na samim vratima kelije i rekao mi: "Ja sam čekao vaše bogoljublje! A vi samo malo pričekajte, dok ja pogovorim sa svojim sirogicama (kako je vazda nazivao svoja čeda duhovna - monahinje iz Divjejeva). Ja imam mnogo s vama da razgovaram. Sedite, evo, ovde.

Govoreći to, pokazao mi je na stepenice... Ja sam bio seo na niži stepenik, a on mi reče: "Ne, poviše sedite!" Ja sedoh na drugi, ali on mi kaza: "Ne, vaše bogoljublje. Na najviši stepenik izvolite sestiti!" I posadivši me tako, dodade: "Eto tu sedite i čekajte da, kad pogovorim sa mojim siroticama, dođem k vama!"

Baćuška zatim u svoju keliju uvede dve sestre... Dugo sam sedeo u očekivanju kada će i za mene da otvori vrata veliki Starac. Mislim da sam tako sedeo dva časa... A onda su se vrata otvorila i izišao je Starac sa svojim sirotama i, ispraćajući sestre rekao mi: "Dugo sam vas zadržao, vaše bogoljublje! Ne zamerite! Eto, mojim siroticama je mnogo bilo potrebno reći, pa sam ih ja, ubogi, malo potešio!... Izvolite u keliju!"

Tu, u svojoj keliji, u samom manastiru, Starac je tom prilikom porazgovarao sa mnom o raznim stvarima koje su se ticale spasenja duše i života u svetu, i naložio mi da sa ocem Gurijem, sarovskim gostoprimcem, sutradan, posle jutarnjeg bogoslužjenja, dođem k njemu, u njegovu bližu pustinjicu, u šumi.

DRUGI SUSRET SA STARCEM

[sadržaj](#)

Celu noć razgovarao sam sa o. Gurijem o ocu Serafimu, celu bogovetnu noć, i gotovo da nisam zaspivao od radosti, a sledećeg dana uputio sam se u šumsko prebivalište Starčevo, ne okusivši ništa i ne popivši. I čitav taj dan do kasno u noć, ništa ne popivši i ne pojevši, proboravio sam pred vratima Starčevim. Silesija naroda dolazila je u međuvremenu i postojavši malo u tremu, pred vazda zatvorenim vratima, odlazila, bez Starčevog blagoslova. Svega sedam ili osam ljudi ostalo je tu do kraja dana, dok Starac napokon nije izišao iz svoje kelije... Svi oni bili su sa nama odlučili da čekaju dok starac ne otvori vrata. Najzad su se i oni u duhu uznemirili, pa se čak i sam otac Gurije, pošto smo već duboko zašli u veče, vrlo uznemirio i rekao mi: "Već je mrak, baćuška, i konji su ogladneli, a i mališakočijaš verovatno bi da jede. Da nas, ako kasnije pođemo, zveri ne napadnu!?" No, ja sam odgovorio: "Ne, baćuška, o. Gurije, počite vi sami nazad, ako se nečeg bojite, a ja neću otići od dveri baćuške o. Serafima, dok ih ne otvori, makar me zveri rastrgle!..."

I ne mnogo vremena zatim, o Serafim stvarno otvori vrata svoje kelije i, obraćajući mi se, reče: "Vaše bogoljublje, ja sam vas bio pozvao, ne zamerite što vam čitav dan nisam vrata otvorio: danas je središte, dan posta i molitvenog ćutanja, i ja bezmolstvujem. A eto sutra, samo izvolite, ja ću se od sve duše radovati da se s vama razgovorim... Vi niste ništa jeli čitav dan... Sad idite i okrepite se hranom, iznemogli ste!..."

Posle tih reči baćuška se opet zatvorio.

Nikakva reč nije u stanju izraziti tu radost, koju sam ja osetio u srcu svome. Plivao sam u blaženstvu. Bez obzira na dugotrpljenje celoga dana, sama pomisao, da sam se na kraju udostojio, ipak, ne samo videti lice o. Serafima, no i čuti pozdrav njegovih bogonadahnutih reči, o tako je bila utešna! Da, ja sam bio na vrhuncu blaženstva, koje se ne može savršeno ni s čim zemaljskim. Iako celi dan nisam ni jeo ni pio, osećao sam se tako sit, kao da sam se najeo do presitosti i napio do pijanstva. Istinu govorim, mada će se moje reči, možda, učiniti preuveličanim i suviše oduševljenim nekima, koji nisu na delu iskusili, šta znači sladost, sitost i opijenost, kojom se čovek ispunjava u vreme nizlaska Duha Svetoga na njega. Ali, ja svedočim, hrišćanskom pravoslavnom savešću svojom, da ovde nema preuveličavanja, no da je sve što sam rekao - sušta istina, pa čak i vrlo slab opis onoga, što sam ja zapravo osećao u srcu mome.

POČETAK RAZGOVORA O SMISLU HRIŠĆANSKOG ŽIVOTA

[sadržaj](#)

Bio je četvrtak. Dan - tmuran. Zemlju je bio prekrilo sneg debljine četvrt aršina, a odozgo su i dalje sitno sipile guste snežne pahuljice. Otac Serafim je otpočeo svoj razgovor sa mnom na onom svom proplanku blizu kelije, prema rečici Sarovki, na strmeni blizu rečne obale. Mene je bio posadio na panj od drveta koje tek što beše posekao, a sam je priseo prema meni.

Gospod mi je otkrio" - reče veliki Starac - "da ste vi u svome detinjstvu usrdno želeli da saznate u čemu se sastoji cilj našeg hrišćanskog života. Vi ste se o tome raspitivali kod mnogih velikih duhovnika ne jedanput..."

Ovde treba da kažem da je mene, uistinu, još od moje dvanaeste godine života ta misao uporno kopkala i da sam se s tim pitanjem zaista obraćao mnogim duhovnim licima, ali da me njihovi odgovori nisu zadovoljili. Starcu je ovo bilo nepoznato (tj. starac Serafim to ni od koga nije mogao saznati, nego je Duhom Svetim prozirao - prim. prev.).

Zatim o. Serafim nastavi: "No, niko vam nije rekao o tome ništa određeno. Govorili su vam: 'Idite u crkvu, molite se Bogu, vršite zapovesti Božije, čini dobra dela - to i jeste cilj hrišćanskog života!' A neki su čak i negodovali na vas što se odajete nebogougodnoj radoznalosti, govoreći vam: 'Ne ispituj ono što je više od tebe!' Ali, nije trebalo tako da govore. Evo ja, ubogi Serafim, rastumačiću vam sada u čemu se uistinu sastoji taj cilj..."

CILJ HRIŠĆANSKOG ŽIVOTA - ZADOBIJANJE DUHA SVETOG

[sadržaj](#)

- Ma koliko da su molitva, post, bdenje i sva ostala hrišćanska dela dobra sama po sebi - u njima, ipak, ne leži cilj našeg hrišćanskog života, mada nam služe kao neophodna sredstva za postizanje toga cilja. Istinski cilj našeg hrišćanskog života sastoji se u zadobijanju ili sticanju Svetoga Duha Božijeg. A post, i bdenje, i molitva, i milostinja, i svako delo Hrista radi učinjeno, jesu sredstva za zadobijanje Svetoga Duha Božijega. Zapamtite, baćuška, da samo Hrista radi učinjeno dobro delo donosi plodove Duha Svetoga. Sve što se ne učini radi Hrista, makar i dobro, neće nam doneti nagrade u budućem životu niti će nam dati blagodati Božije u životu ovdašnjem. Zato je Gospod Isus Hristos i rekao: "Svak ko ne sabira sa Mnom, taj rasipa". Dobro delo ne može se ni nazvati drukčije nego - sabiranjem, jer makar se ono i ne činilo Hrista radi, ipak je dobro. Sveto Pismo govori: "U svakom narodu onaj ko se Boga boji i čini pravdu, ugodan je Bogu". I, kao što vidimo iz sveštene povesti, takav čovek "koji čini pravdu", u tolikoj je meri ugodan Bogu, da se Korniliju kapetanu, koji se bojao Boga i činio pravdu, javio angel Gospodnji u vreme molitve i rekao: " Pošlji u Jopu, k Simonu kožaru, tamo ćeš naći Petra i ovaj će ti reći reči života večnoga, kojima ćeš se spasti ti i sav dom tvoj". I tako, Gospod upotrebljava sva svoja božanska sredstva, da bi dao mogućnosti svakome čoveku da se u budućem životu ne liši nagrade za svoja dobra dela. No, ovo je potrebno za početak postaviti ovde pravom verom u Gospoda našeg Isusa Hrista, Sina Božijega, Koji je došao u svet, da grešne spase, i zadobijanjem blagodati Duha Svetoga Koji uvodi Carstvo Božije u srca naša i otvara nam put za blaženstvo budućeg života. No, time se i ograničava ta bogougodnost dobrih dela koja nisu radi Hrista učinjena: Stvoritelj naš pruža nam sredstva za njihovo ostvarenje, a od čoveka zavisi da li će ih ostvariti ili ne. Zato je Gospod i rekao Jevrejima: "Kada biste bili slepi, ne biste greha imali. A sada kažete - 'vidimo', tako vaš greh ostaje". Ako čovek slično Korniliju, tu bogougodnost svoga dela koje nije radi Hrista učinio, iskoristi i poveruje u Sina Njegovog, to će mu se i delo te vrste uračunati kao da je učinjeno radi Hrista i zbog vere u Njega. U protivnom slučaju, čovek nema pravo da se žali, što je njegovo dobro delo propalo. Ovo poslednje nikada se ne dešava pri činjenju ma kakvoga dobra Hrista radi. Jer, dobro delo, učinjeno radi Njega, ne samo da pribavlja venac pravde u budućem životu, no i u ovome životu preispunjava čoveka blagodaću Duha Svetoga i to - bezmerno, kako je rečeno: "Jer, Bog Duha Svetoga ne daje na mjeru, jer Otac ljubi Sina i sve je dao Njemu u ruku".

- Tako je to, vaše bogoljublje! U zadobijanju ovoga Duha Božijega, dakle, i sastoji se istiniti cilj našeg hrišćanskog života, dok su molitva, bdenje, post, milostinja i ostale dobrodetelji (vrline) radi Hrista - samo sredstva za zadobijanje Duha Božijega.

- Kako to zadobijanje? - upitah ja baćušku Serafima - ja to nekako ne shvatam.

- Zadobijanje je isto što i sticanje (tečenje) - odgovori mi on i nastavi - Vama je, na primer, jasno šta znači sticati novce? Isto to znači i - sticati Duh Božiji. Ta, vi vaše bogoljublje, shvatate šta je tečenje u svetovnom smislu reči? Cilj je životni običnih ljudi u svetu - sticanje ili nagomilavanje novaca, a za gospodu, osim toga i dobijanje počasti, odličja i drugih nagrada za državne zasluge. I tečevina Duha Božijega jeste kapital samo što je to "kapital" blagodatni i večni. I on se kao i kapital novčani, počasni i prolazni teče na jedne te iste načine, koji su međusobno vrlo slični.

Bog Slovo, Gospod naš, Bogočovjek, Isus Hristos, sravnjuje život naš sa tržnicom i delo života našeg na zemlji naziva kupovinom, govoreći svima nama: "Kupujte dok ne dođem, iskupljujući vreme, jer su dani zli", tj. koristite vreme za polučenje nebeskih blaga pomoću zemaljske robe. Zemaljska roba to su dobrodetelji (vrline) Hrista radi, koje nam "pribavljaju" blagodat Svesvetoga Duha. U priči o mudrim i nerazumnim devojkama, pošto je nerazumnima ponestalo ulja, njima je rečeno: "Idite na tržnicu i kupite!" Ali, kada su one ulje kupile, vrata od bračne Odaje već su bila zatvorena, te nisu mogle ući unutra. Neki tvrde, da nedostatak ulja kod nerazumnih devojaka označava nedostatak dobrih dela u njihovom životu. Takvo shvatanje nije potpuno pravilno. Kakav je to u njih bio nedostatak dobrih dela, kada se one - ako i nerazumnim - ipak devojkama nazivaju? A devstvenost je zaista najviša dobrodetelj, kao stanje ravnoangelsko, i mogla bi sama po sebi biti zamena za sve ostale dobrodetelji. Ja ubogi, mislim da je njima upravo nedostajalo blagodat Svesvetoga Duha Božijega. Tvoreći dobrodetelj, te deve su smatrale, po svom duhovnom nerazumu, da je jedino u tome delo hrišćansko - samo "tvoriti" dobrodetelji. Gle, tvorili smo dobrodetelji, i time kao da smo delo Božije izvršili!? Međutim, nerazumnih se devojaka nije ticalo da li su pritom zadobile i blagodat Duha Božijeg, da li su je dostigle! Baš za takav način života, kojim se čovek oslanja samo na tvorenje dobrodetelji, bez brižljivog ispitivanja da li njima i koliko to blagodat Duha Božijega zadobija - za takav način života i govori se u knjigama Otaca: "Postoji i drugi jedan put koji na početku izgleda dobar, no kraj njegov je na dnu adovom". Antonije Veliki, u svojim pismima monasima, govori za takve devstvenice: "Mnogi monasi i devstvenice nemaju nikakve predstave o razlici volja koje dejstvuju u čoveku, i ne znaju da u nama dejstvuju tri volje: prvo - Božija, svesavršena i svespasonosna, drugo - sopstvena čovekova, ljudska volja, ako ne pagubna a ono i nespasonosna, i treće - đavolska, za dušu njegovu potpuno pagubna". I baš ta treća, vrazija volja i uči čoveka ili da ne tvori nikakve dobrodetelji ili da ih tvori iz sujete, ili da tvori dobro radi dobra, a ne radi Hrista. Druga, sopstvena naša volja uči nas da sve tvorimo radi naslade naših pohota, to jest, kao što i đavo uči - da tvorimo dobro radi dobra, bez obzira na blagodat koja se dobrom stiće. Samo prva - volja Božja i svespasonosna, u tome se jedino i sastoji da se tvori dobro isključivo radi zadobijanja Duha Svetoga, kao večnoga blaga, kome ništa ne nedostaje, koje se ničim potpuno i dostojno ne da oceniti. Gle, to sticanje i tečevina Duha Svetoga upravo i jeste ono ulje, koje je nedostajalo nerazumnim devojkama. Zbog toga su one i nazvane ludim, jer su zaboravile na neophodni plod dobrodetelji, na blagodat Duha Svetoga, bez koga nikome nema spasenja, niti ga može biti, jer: "Duhom Svetim svaka duša živi i čistotom se uzvišava i svetli, Trojičnim Jedinstvom Sveštenotajne". Sam Duh Sveti useljava se u duše naše, i to useljavanje u duše naše Njega, Svedržitelja, i saprebivanje s duhom našim Njegovog Trojičnog Jedinstva, daruje nam se prema tome da li na sve moguće načine zadobijamo Duha Svetoga. Ovo zadobijanje priprema u duši i telu našem presto Božijem svetvoračkom prebivanju s duhom našim, po neizmenljivoj reči Božijoj: "Useliću se u njih i živjeću u njima, i biću im Bog, i oni će biti narod moj". Ovo i jeste ono ulje u svetiljkama mudrih devojaka, koje je moglo sjajno i stalno goreti. Devojke s takvim plamsavim svetiljkama mogle su dočekati Ženika, koji je došao u ponoć i ući sa Njim u Odaju radosti. One nerazumne, pak, videvši da im svetiljke gasnu, požurile su, istina, na tržnicu, da kupe ulja, ali nisu uspele da se vrata na vreme, jer su vrata već bila zatvorena. Tržnica - to je život naš; zatvorena vrata bračne Odaje koja su sprečila pristup k Ženiku - smrt je čovekova; mudre i nerazumne devojke - duše su hrišćanske, a ulje nisu dobra dela nego - blagodat Svesvetoga Duha Božijeg, koju kroz njih zadobija priroda naša iznutra, blagodat koja pretvara naše biće od ovoga u ono, preobražavajući ga od truležnog (propadljivog) u netruležno (nepropadljivo) i prevodeći iz smrti duševne u život duhovni, iz tame u svetlost, iz

pećine bića našeg, u kojoj su kao skotovi i zverovi svezane naše strasti u hram Božanstva, u presvetlu Odaju večne radosti u Isusu Hristu, Gospodu našem, Tvorcu i Izbavitelju, i Večnom Ženiku duša naših.

O kako je veliko sastradanje Božije sa nama u našoj nesreći, zbog našeg nehaja(nja) za Njegovo staranje za nas, kada Sam Bog veli "evo, stojim pred vratima i kucam!", razumevajući pod vratima tok našeg života, još nezatvoren našom smrću. O, kako bih želeo, vaše bogoljublje, da vi u ovom životu prebivate svagda u Duhu Božjem! "U čemu vas zateknem, u tome ću Vam suditi", kaže Gospod. O teško, teško nama, ako nas zatekne opterećene brigama i pečalima životnim, jer ko će otrpeti gnjev Njegov, i pred licem gnjeva Njegovog ko će se održati! Eto zašto je rečeno: "Bdite i molite se da ne uđete u napast...", tj. da se ne lišite Duha Božijega, jer bdenje i molitva donose nam blagodat Njegovu. Naravno, svaka dobrodetelj Hrista radi daje blagodat Duha Svetoga, no više od svih nju daje molitva, zato što je ona takoreći svagda u našim rukama, kao oruđe za zadobijanje blagodati Duha. Hteli biste, na primer, da odete u crkvu, no ili crkve nema, ili je služba završena; hteli biste da udelite prosjaku, no ili nema prosjaka, ili vi nemate šta dati; hteli biste devičanstvo sačuvati, no nemate snage da to ispunite ili zbog svoga sastava ili zbog spletkaskih napora đavolskih, kojima se ne možete suprotstaviti po nemoći ljudskoj; zahteli biste i kakvu bilo drugu dobrodetelj radi Hrista izvršiti, no takođe ili nemate snage ili je teško uvrebatu priliku. Ali ovo se već nikako ne odnosi na molitvu: za nju se pruža mogućnost svagda i svakome, i bogatom, i siromašnom, i znamenitom, i neuglednom, i silnom, i slabom, i zdravom, i bolesnom, i pravednom, i grešnom. Kako je velika moć molitve čak i grešna čoveka, kada se uznosi iz sve duše, cenite po sledećem primeru iz Svetog Predanja.

Jednoj očajnoj majci umre jedinac sin. Nju na putu sretne žena bludnica, uprljana još svežim grehom. Ta nesrećnica, tronuta očajnom žalošću majke, zavapi ka Gospodu: "Ne radi mene, klete grešnice, no radi suza majke ožalošćene za sinom svojim, koja tvrdo veruje u Tvoje milosrđe i svemogućstvo, Hriste Bože Gospode, vaskrsni sina njenoga!" I - Gospod ga vaskrsne! Tako je velika sila molitve, vaše bogoljublje! Molitva više od svega donosi Duha Božijega, a nju je lakše ispunjavati od svega. Blago nama, ako nas Gospod Bog (u času smrtnom) zatekne na (molitvenom) bdenju, ispunjene darovima Duha Njegovog Svetoga! Tada se mi možemo veoma smelo nadati da ćemo biti uzneseni na oblake, u vazduh, u sretenje Gospodu, Koji dolazi sa slavom i silom mnogom, da sudi živima i mrtvima, i poda svakome prema delima njegovim.

Eto, vi, vaše bogoljublje, volite smatrati za veliku sreću to što razgovarate sa ubogim Serafimom, uvereni da ni on nije lišen blagodati Gospodnje. A šta da rečem o Samom Gospodu, nigda nepresušnom Istočniku svake dobrote i dobra, i nebeskog i zemnog?! A, međutim, kroz molitvu mi bivamo udostojeni da razgovaramo sa Samim Svedobrim i Životvornim Bogom i Spasom našim. No, i tu, opet, znajte da se treba moliti samo do onoga trenutka dok Bog Duh Sveti ne siđe na nas u Njemu znanoj meri Svoje nebesne blagodati. A kada On blagoizvoli da nas poseti, tada sa molitvom treba prestati... Jer, zašto da se Bogu molimo i tada - "Dođi i useli se u nas i očisti nas od svake nečistote i spasi, Blagi, duše naše", kada je On već došao k nama, koji Mu se nadamo i prizivamo Ime Njegovo istinski, tj. s namerom da Ga susretnemo, Utešitelja, smireno i sa ljubavlju, unutra u odajama duša svojih, gladnih i žednih Njegovog dolaska? Recimo, vi mene pozovete k sebi u goste, i ja po pozivu vašem dođem i hoću da s vama porazgovaram. Međutim, vi i dalje nastavite da me pozivate: 'Samo izvolite, izvolite k meni!' Ja bih po nevolji morao reći: 'Šta je to s njim? da nije s uma sišao? Ja mu došao, a on svejednako nastavlja da me zove!' Tako

je isto i sa Gospodom Bogom Duhom Svetim. Zato je i rečeno: "Ispraznite se (ponišтите se) i razumejte da sam Ja Bog! Uspraviću se među narodima, uspraviću se na zemlji", tj. javljam se i javljaću se svakome ko u Mene veruje i Mene priziva, i razgovaraću s njim kao što sam nekada razgovarao sa Adamom u Raju, i sa Avraamom i Jakovom i drugim slugama Svojim, s Mojsejem, Jovom i njima sličnima. Mnogi tumače da se to "ispražnjenje" odnosi samo na svetske stvari i poslove, tj. da se pri molitvenom razgovoru s Bogom treba isprazniti od svetskih stvari i poslova. No, ja ću vam reći po Bogu da je ne samo nužno pri molitvi isprazniti se od sveta nego čak i od - molitve, u času kada, po svemoćnoj sili vere i molitve, Gospod Bog Duh Sveti saizvoli da nas poseti i da dođe k nama u punoći neiskazane Svoje dobrote. Nemirna je duša i u nemiru se nahodi dok molitvu vrši, ali pri nailasku Duha Svetoga treba da stoji u potpunom tihovanju (bezmolviju), i sluša jasno i razgovetno sve reči života večnoga, koje On tada saizvoli da joj objavi. Pritom treba bivati u potpunom trezvenju i duše i duha i u celomudреноj čistoti tela. Tako je bilo kod brda Horiva, kada je Izrailcima bilo rečeno da se, pre javljanja Boga na Sinaju, tri dana ne dotiču žena, jer je Bog naš " Oganj koji proždire sve nečisto", i u opštenje (zajednicu) neće moći ući niko ko je telom i duhom oskvrnjen.

Sticanje i razdavanje blagodati

- Nu, a kako biva, baćuška, s drugim dobrodeteljima Hrista radi, u pogledu zadobijanja blagodati Duha Svetoga. Vi meni volite samo o molitvi da govorite?

- Stičite blagodat Duha Svetoga i svim drugim dobrodeteljima (vrlinama i dobrim delima) Hrista radi. Trgujte njima duhovno i to trgovajte onim dobrodeteljima koje vam najveći dobitak duhovni donose. Sabirajte "kapital" blagodatnog preoizobilja dobrote Božije i dajte ga u večnu Božiju "štedionicu", u kojoj se prima neveštastvena (nematerijalna) kamata, i to ne četiri ili šest odsto, no sto odsto na jednu "rublju" duhovnu, pa čak i neizbrojni broj puta više od toga. Ako vam, na primer, molitva i bdenje donose više blagodati Božije, to bdite i molite se! Ako vam post donosi mnogo Duha Božijega, onda postite! Ako li vam više privlači milostinja, onda milostinju tvorite. I tako rasuđujte o svakoj dobrodetelji, koju tvorite Hrista radi.

Evo, ja ću vam ispričati nešto o sebi, ubogome Serafimu. Ja sam rodom od kurskih trgovaca. I tako, dok još nisam bio došao u manastir, mi smo trgovali robom, koja nam je više prihoda donosila. Tako i vi postupajte baćuška. Kao što u trgovačkom poslu nije veština u pukom trgovanju nego u tome da se što više prihoda dobije, tako i u trudu hrišćanskog života nije veština u tome da se čovek samo moli, ili da samo čini kakvo bilo drugo dobro delo. Jer, iako nam Apostol kaže "*molite se neprestano*", on, ipak, kao što se sećate, dodaje. "*Više volim pet reči umom svojim reći, nego li hiljadu jezikom*". A Gospod veli: "Neće svako ko mi govori - Gospode, Gospode, da se spase, nego onaj ko tvori volju Oca Moga", tj. onaj ko vrši delo Božje i to sa strahopoštovanjem, jer - "proklet je svaki ko tvori delo Božije s nebrižljivošću". A delo je Božije ovo: "Da verujete u Boga i Onoga Koga On poslao - Isusa Hrista". Ako se pravilno rasudi o zapovestima Hristovim i apostolskim, biće jasno da se naše hrišćansko delo sastoji ne u uvećavanju zbira dobrih dela, koja služe samo kao sredstva za postizanje cilja našeg hrišćanskog

života, nego u izvlačenju iz njih što veće koristi - tj. u što većem zadobijanju preizobilnih darova Duha Svetoga.

I tako, ja bih želeo, vaše bogoljublje, da i vi sami steknete ovaj nigda nepresušni Istočnik blagodati Božije, i da svakad sebe procenjujete - da li se u Duhu Božijem nalazite ili ne, pa ako ste u Duhu Božijem, neka je blagosloven Bog! Nema se zbog čega tugovati, makar ovoga časa pošli na Strašni sud Hristov! Jer "u čemu vas zateknem, u tome ću Vam suditi". Ako, pak, u Duhu Božijem ne stojite, treba saznati zašto i zbog čega je Gospod Bog Duh Sveti izvolio da nas ostavi, pa Ga onda ponovo iskati i moliti i ne odustajati sve dok nam se Gospod Bog Duh Sveti, Prečeznuti, ne otkrije i ponovo ne bude s nama Svojom blagodaću. A dušmane svoje - demone, koji nas silom odvrćaju od Njega, valja da napadamo sve dok im se i sam prah ne razveje, kao što je rekao prorok David: "Vijam dušmane svoje i stižem ih, i ne vraćam se dok ih ne istrijebim. Obaram ih i oni ne mogu ustati, padaju pod noge moje!"

Tako je to, baćuška! Tako, dakle, i izvolite trgovati duhovnom dobrodetelji. Razdajite dalje i sami blagodatne darove Duha Svetoga potrebitima, kao god što zapaljena sveća, i sama svetleći i goreći zemaljskim ognjem i ne umanjujući svoj sopstveni oganj, pali druge sveće, i sama svetleći i goreći zemaljskim ognjem i ne umanjujući svoj sopstveni oganj, pali druge sveće, da bi na drugim mestima i ove svetlele svima. Pa, kada je tako u pogledu zemaljskoga ognja, šta tek da kažemo o blagodatnom ognju Svesvetoga Duha Božjega?! Jer, na primer, bogatstvo se zemaljsko umanjuje od razdavanja, a bogatstvo nebesne Božije blagodati - što se više razdaje to se više umnožava u onoga ko ga razdaje! Tako je i sam Gospod kazao Samarjanki: "Svako ko pije od ove vode (sa izvora), opet će ožedneti, a ko pije od vode koju ću mu ja dati, biće u njemu istočnik vode koja vavek teče u život vječni!"

- Baćuška - rekoh ja - eto, vi volite neprestano da govorite o zadobijanju blagodati Duha Svetoga, kao o cilju hrišćanskog života. Ali, kako i gde ja mogu nju da vidim? Dobra dela su vidljiva, a zar Duh Sveti može da se vidi? Kako ću, dakle, ja da znam da li je On sa mnom ili nije.

- U današnje vreme - odgovori Starac zbog svoje bezmalo sveopšte ravnodušnosti prema svetoj veri u Gospoda našeg Isusa Hrista, zbog toga što nimalo ne obraćamo pažnju na ono što čini Njegova Božanska Promisao za nas, kao i zbog toga što ljudi zaboravljaju da opšte sa Bogom, mi smo došli dotle da smo se, može se reći, gotovo sasvim udaljili od istinskog hrišćanskog života. Nama sada izgledaju čudnovate reči Svetoga Pisma, kada Duh Božiji govori kroz usta Mojseja: "I vide Adam Gospoda gde hodi po raj". Ili kad čitamo u apostola Pavla: "Idasmo u Ahaju i Duh Božiji iđaše s nama; okrenusmo se u Makedoniju, a Duh Božiji iđaše s nama." I na drugim mestima Svetoga Pisma više puta govori se o javljanju Boga ljudima.

A, eto, neki govore: "Ta mesta su neshvatljiva. Zar su zbilja ljudi mogli tako očigledno videti Boga?" Ničega, pak, tu nema neshvatljivog. Do toga neshvatanja došlo je stoga što smo se mi udaljili od prostodušnosti duhovnog znanja prvih hrišćana i, pod izgovorom prosvetćenosti, zapali u takvu tamu neznanja, da nam se već teško shvatljivim čini ono što su stari u tolikoj meri jasno razumeli, da im pojam o javljanju Boga ljudima nije izgledao čudnovat ni u običnim razgovorima. Tako je pravedni Jov, kada su ga prijatelji ukorevali zbog toga što tobože huli na Boga, ovima odgovorio: "Kako bi moglo to da bude kada dah Svedržiteljev osećam u

nozdrvama svojim?" Ili, drugim rečima: "Kako bih ja mogao huliti na Boga, kada Duh Sveti sa mnom prebiva? Kada bih na Boga hulio, Duh Sveti odstupio bi od mene, a ja, gle, i dah njegov osećam u nozdrvama svojim". Upravo u tome smislu govori se i za Avraama i Jakova da su videli Gospoda i besedili sa Njim, a Jakov se čak i borio sa Bogom. Mojsej je video Boga, a sa njim i sav narod, kada se bio udostojio da primi od Boga ploče Zakona na gori Sinaju. Stub od oblaka i stub ognjeni, koji nisu bili ništa drugo do vidljiva blagodat Duha Svetoga, služili su kao putovođe narodu Božijem u pustinji. Nisu ljudi videli Boga i blagodat Njegovog Duha Svetoga u snu, niti u maštariji, niti u istupljenju (ekstazi), niti u uobrazilji rastrojenog duha, nego uistinu - na javi.

Mi smo postali već sasvim nepažljivi prema delu svega spasenja, otkuda i dolazi da mi i mnoge druge reči Svetoga Pisma ne uzimamo u onome smislu, u kome bi trebalo. A sve je to otud, što ne ištemo blagodati Božje, niti joj dopuštamo - po gordosti uma svoga - da se useli u duše naše, pa stoga ni nemamo istinskog prosvetljenja od Gospoda, koje se šalje u srca ljudima koji su svim srcem gladni i žedni pravde Božije. Evo, na primer, kada se u Bibliji kaže "dunu Bog dah životni u lice Adamu prvodanome, kojeg sazdade od praha zemaljskog" - mnogi tumače kao da to znači da do toga trenutka nije bilo u Adamu duše i duha čovečijeg, no da je postojalo, samo telo, stvoreno od praha zemnoga u onom sastavu, kako to bačuška sveti apostol Pavle potvrđuje: "Da bude svesavršen vaš duh, duša i telo, za dolazak Gospoda našega Isusa Hrista".

Sva tri ova dela našega bića, dakle, bila su sazdana od praha zemnoga, tako da Adam nije stvoren kao mrtvo no delotvorno (dejavujuće) živo biće, slično ostalim na zemlji živećim i o/duše/vljenim Božijim stvorenjima. Ali, evo u čemu je suština čovekova: da Gospod Bog potom nije duhnuo u lice njegovo ovaj dah života, tj. blagodat Gospoda Boga Duha Svetoga, Koji od Oca ishodi i u Sinu počiva i radi Sina se šalje u svet, Adam - ma kako da je bio savršeno sazdan, prevashodeći sva ostala Božija stvorenja, kao kruna tvorevine na zemlji - ostao bi, ipak, u nutriini bez Duha Svetoga, Koji ga uzvodi do bogopodobnog dostojanstva. I bio bi kao i sva ostala stvorenja, jer, mada bi imao telo, i dušu i duh, unutra u sebi ne bi imao Duha Svetoga. Kada je pak Gospod Bog duhnuo u lice Adamu dah života, tada je tek, prema rečima Mojsejevim, "Adam postao duša živa", tj. savršeno podobna Bogu, i kao i On, besmrtna u vekove vekova.

Adam je bio stvoren u tolikoj meri nepodložan uticaju ijedne Bogom stvorene stihije, da ga voda nije topila, ni oganj žegao, niti ga je zemlja mogla progutati bezdanima svojim, niti vazduh povrediti ma kakvim svojim dejstvom. Sve je bilo pokorno Adamu kao ljubimcu Božijem i caru i sopstveniku Njegove tvorevine. I sve je na njega gledalo sa udivljenjem kao na svesavršenu krunu Božijih tvari. Od onoga daha životnoga, udahnutoga mu u lice iz svestvarajućih usta Boga Svetvorca i Svedržitelja, Adam se bio toliko ispunio premudročću, da nikada od pamtiveka nije bilo i teško da će ikada biti na zemlji čoveka premudrijeg i mnogoznalijeg od njega. Kad mu je Gospod zapovedio da nareče ime svakoj tvari, on je svakoj tvari dao takvo nazvanje, koje u potpunosti označava sve odlike (kvalitete) te tvari, svu silu i sva svojstva, koja ona ima po daru koji joj je Bog darovao prilikom stvaranja. I, eto, baš pomoću toga dara natprirodne Božije blagodati, koji mu je nisposlan dahom životnim, Adam je mogao da vidi Gospoda gde hoda po raji i da Ga poziva, mogao je da razume reči Njegove i razgovore svetih Anđela, kao i jezik svih tvari - i zverinja i ptica i gmizavaca koji žive na zemlji i uopšte sve ono što je sada za nas, pale i grešne, sakriveno, a što je za Adama do njegovog pada bilo sasvim razumljivo. Takvu istu premudrost, i silu, i svemoć, i sva ostala dobra i odlike svetosti darovao je bio Gospod Bog i Evi,

koju je stvorio ne od praha zemnoga nego od rebra Adamova u Edemu sladosti, u Raju, koji je zasadio posred zemlje. A da bi Adam i Eva mogli lako i stalno da održavaju u sebi ta besmrtna, bogoblagodatna i savršena svojstva onoga životnog daha, Bog je posadio posred raja Drvo Života, u čije je plodove pohranio srž i svu punoću darova Svoga božanstvenog daha. Da Adam i Eva nisu sagrešili i oni sami i sve njihovo potomstvo mogli su svagda jedenjem od plodova Drveta Života održavati u sebi večno životvornu Silu Božije blagodatni i besmrtne, večito mladu punoću telesnih, duševnih i duhovnih svojih moći kao i trajnu mladolikost svoga beskonačnog, besmrtnog i sveblaženog stanja, što je sve teško zamislivo u sadašnje vreme čak i uobrazilji našoj.

No, pošto su, Adam i Eva, jedenjem od Drveta Poznanja dobra i zla - prevremeno i protivno zapovesti Božijoj - upoznali razliku između dobra i zla i izložili se svim nevoljama, koje su sledovale prestupljenju zapovesti Božije, oni su se lišili toga bescendara blagodatni Duha Božijega, tako da do samoga dolaska u svet Bogočoveka Isusa Hrista Duh Božiji "ne beše u svetu, jer Isus još ne beše proslavljen."

Ipak, to ne znači da u svetu uopšte nije bilo Duha Božijega, nego da Njegovo prisustvo nije bilo tako punomerno kao u Adamu, ili u nama pravoslavnim hrišćanima. To prisustvo, pak, pojavljivalo se samo spolja, a znaci prebivanja Duha Božijega u svetu bili su poznati rodu čovečjem. Tako, na primer, Adamu posle pada, a isto tako i Evi, bile su otkrivene mnoge tajne, koje su se odnosile na buduće spasenje roda ljudskog. Čak i Kainu, bez obzira na njegovu bezbožnost i njegov prestup, bio je lako razumljiv blagodatni glas Božji, čak i karajući, kada je Bog sa njime razgovarao. Noje je besedio s Bogom. Avraam vide Boga, i dan Njegov, i zaradova se. Blagodat Svetoga Duha, dejstvujući spolja, delovala je i na sve starozavetne proroke i svetitelje Izrailove. Kod Jevreja su docnije bile zavedene naročite proročke škole, gde su se polaznici učili da raspoznaju znake Božijih ili anđelskih javljanja, i razlikuju dejstva Duha Svetoga od običnih javljanja, koja se dešavaju u prirodi bezblagodatnog zemaljskog života. Simeon Bogoprimac, roditelji Bogorodičini Joakim i Ana i druge bezbrojne sluge Božije stalno su bili udostojavani raznovrsnih božanskih viđenja, glasova i otkrivenja, koji su se potvrćivali očevitim čudesnim događajima.

Iako ne s takvom silom kao u narodu izabranom, do pojavljivanja Duha Božijega dolazilo je i među neznabošcima, koji nisu poznavali Boga Istinitoga, zato što je Bog i među njima nalazio Svoje izabranike. Takve su, na primer, bile devstvenice proročice Sibile, koje su, istina, svoju devstvenost posvećivale Bogu Neznanom, no ipak Bogu, Tvorcu vaseljene, Svedržitelju i Promislitelju, za kakvoga su Ga i neznabošci smatrali. Takođe i filosofi neznabožački, koji su, istina, bludeli po tami nepoznavanja Boga, ali su tražili Bogu omiljenu istinu, mogli su samo zbog toga bogougodnog traženja istine postati sudeonici Duha Božijeg, jer je rečeno: "Narodi koji ne znaju Boga po prirodi tvore što je po Zakonu i ugodno Bogu". A istinu Gospod tako miluje da sam o njoj Duhom Svetim objavljuje: "Istina sa zemlje zasiya i pravda se proli sa nebesa".

Tako se, dakle, vaše bogoljublje, i u jevrejskom narodu, sveštenom i Bogu milome, i među neznabošcima koji Boga ne znađahu, ipak sačuvalo znanje o Njemu, bačuška. Sačuvalo se jasno i razumno poimanje kako Gospod Bog Duh Sveti dejstvuje na čoveka i kako je to, po kakvim spoljašnjim osećajima i unutarnjim osećanjima moguće uveriti se da je u pitanju dejstvo

Gospoda Boga Duha Svetog a ne vražija prelest (obmana). I tako je to bilo sve od pada Adamova do dolaska u svet Gospoda našeg Isusa Hrista u telu (ploti).

Bez ovoga poimanja dejstava Duha Svetoga koje se, vaše bogoljublje, sačuvalo u čuvstvu roda ljudskoga, ljudi ne bi nikako imali mogućnosti da tačno poznadu da im je zaista došao u svet Onaj Koji je obećan Adamu i Evi - Porod Ženin, koji je imao satrti glavu zmije.

A eto, sveti Simeon Bogoprimac, koji je bio čuvan Duhom Svetim, pošto mu je bila unapred javljena, u šezdeset i petoj godini života, tajna svagdadevstvenog začeća i Rođenja Spasiteljevog od Prečiste svagdaDjeve Marije, proživio je po blagodati Svesvetoga Duha Božijeg potom još tri stotine godina, a onda je u tristašezdeset i petoj godini jasno objavio u hramu Gospodnjem da je po daru Duha Svetoga opipljivo prepoznao da je to baš On Sam, Hristos, Spasitelj sveta, o čijem mu je natprirodnom začeću i rođenju Duh Sveti unapred javio pre tri stotine godina preko Anđela!

Pa i sveta proročica Ana, kćer Fanuilova, koja je služila osamdeset godina od obudovljenja svoga Gospodu bogu u hramu Božijem i bila poznata po naročitim darovima blagodati Božije, kao udovica pravedna i čista sluškinja Gospodnja, oglasila je da je to upravo On, svetu obećani Mesija, istiniti Hristos, Bog i čovek, Car Izrailov, koji je došao da spase Adama i sav rod ljudski.

A kada je Gospod naš, Isus Hristos, izvoleo da izvrši svekoliko delo spasenja, On je po Svome Vaskrsenju, duhnuo na apostole, obnovivši u čoveku dah života koji je Adam izgubio, i darovao im istu onu adamovsku blagodat Svesvetoga Duha Božijega. Ali, to nije sve. Gospod Hristos je govorio Apostolima da je za njih bolje da On ode k Ocu, jer ako ne ode, Duh Božiji neće doći u svet. Ako pak On, Hristos, ode Ocu, poslaće im Ga u svet i Duh Utešitelj naučiće i njih i sve sledbenike njihove svakoj istini i napomenuće im sve što im je On rekao, dok je još bio u svetu. Ovim je već bila Hristom obećana blagodat na blagodat. I, zaista, u dan Pedesetnice On im je pobedonosno nispalao Duha Svetoga u dahu burnom vetra, u vidu ognjenih jezika, koji su sišli na svakog od njih i u njih ušli, i ispunili ih silom ognjelike božanstvene Blagodati, koja rosonosno diše i radostotvorno deluje u dušama onih koji su sudeonici Njene sile i dejstava. I, eto, sama ta ognjem dišuća blagodat Duha Svetoga daje se svima nama, Hristovim vernima, u Tajni svetoga Krštenja i svešteno zapečaćuje miropomazanjem po najglavnijim mestima našega tela, kako je to ukazano svetom Crkvom kao vekovečnom čuvaricom te blagodati. Kaže se: "Pečat dara Duha Svetoga". A na šta, baćuška, vaše bogoljublje, mi ubogi stavljamo svoje pečate, ako ne na sasude, u kojima se čuva neka naša velika dragocenost? A šta na svetu može biti veće i šta dragocenije od darova Duha Svetoga, nisposlanih nam odozgo u Tajni Krštenja? Jer, ta blagodat, koja se čoveku daruje na Krštenju, tako je velika, tako neophodna, za njega tako živonosna, da se ne oduzima čak ni od jeretika do same smrti njegove, tj. do roka, određenog sviše po Promislu Božijem za doživotnu probu čoveka na zemlji - za šta je sposoban, i šta je u stanju da učini u tome Bogom darovanom roku uz pomoć sile blagodati darovane mu s neba. I da mi posle krštenja greh ne činimo, zanavek bismo ostali sveti i neporočni ugodnici Božiji, sačuvani od svake skvrni tela i duha. No, baš u tome i jeste nesreća što mi, napredujući u godinama života, ne napredujemo u blagodati i razumu Božijem, kao što je u njemu napredovao Gospod naš Hristos Isus, nego naprotiv - razvraćajući se malopomalo, lišavamo se blagodati Svesvetoga Duha Božjega i postajemo u različnoj meri grešni i mnogogrešni ljudi. No, kada se neko, budući pobuđen na *to* Premudročću Božjom, koja ište naše spasenje, reši da radi nje (ove

Božje premudrosti) jutrenjuje Bogu i bdije radi dostizanja večnoga svoga spasenja, onda takav, poslušan njenom glasu, mora pribeći istinitom pokajanju za sve grehe svoje, pokajanju i tvorenju dobrodetelji suprotnih učinjenim gresima, a kroz dobrodetelji Hrista radi i - zadobijanju Duha Svetoga, Koji dejstvuje unutra u nama, i unutra u nama stvara Carstvo Božije.

Ne govori zabadava Reč Božija: "Carstvo je Božije unutra u vama i s naporom se uzima i samo podvižnici ga zadobijaju". To jest: oni ljudi koji, ne obazirući se na uze grehovne, koje su ih sapele i svojom prinudom i navođenjem na nove grehe ne dopuštaju im da priđu k Njemu, Spasitelju našem, sa savršenim pokajanjem, da bi sa Njim postradali, preziru jačinu tih grehovnih uza, i sile se da ih raskinu - takvi ljudi javljaju se potom pred licem Božjim belji od snega, ubeljeni blagodaću Njegovom. "Dođite" - kaže Gospod - "Ako gresi vaši budu kao skerlet, ubeliću ih kao sneg".

Tako je negda i sveti tajnovidac Jovan Bogoslov video ovakve ljude u haljinama belim, tj. u haljinama opravdanja, "sa palmovim grančicama u rukama", kao znamenjem pobeđe, kako pevaju Bogu divnu pesmu "Aliluja" i krasotu pesmopoja njihovih niko na svetu ne mogaše podražavati. Za njih je Anđeo Božiji rekao: "Ovo su oni koji dođoše iz nevolje velike, i opraše haljine svoje i ubeliše ih u Krvi Jagnjetovoj", tj. opraše ih stradanjima i ubeliše kroz pričešće Prečistim i Životvornim Tajnama Tela i Krvi Agneca, Neporočnog i Prečistog Hrista, zaklanog po Njegovoj sopstvenoj volji za spasenje sveta pre sviju vekova, Koji svagda i do danas trpi zaklanje i razdeljuje se (vernima), a ostaje nimalo netrošiv, dajući nam poputninu života večnog za večno i beskrajno spasenje, radi blagoprijatnog odgovora na strašnom sudilištu Njegovom. Svoju Prečistu Krv i Telo, Hristos nam daje i kao najskupoceniju i svaki um prevashodeću zamenu za plod sa Drveta Života, kojega je naš ljudski rod hteo da liši neprijatelj čovekov (Lucifer) nispavši s nebesa. Premda je naš neprijatelj đavo najpre prelastio Evu, pa je sa ovom pao i Adam, Gospod, ipak, ne samo da im je darovao Iskupitelja u Porodu Ženinom, nego je i svima nama u Ženi i svagdaDjevi, Bogorodici Mariji, dao zastupnicu pred Sinom Njenim i Bogom našim. Ona je satrla u samoj sebi i satire (i sada) glavu zmijinju u svome rodu ljudskom. Ona je nepostidna i nepobedna Zastupnica čak i najočajnijih grešnika. Baš zbog toga se Božija Majka i naziva "Bič za demone", pošto demon nema moći da pogubi čoveka, samo ako ovaj ne odstupi od pribegavanja k Majci Božijoj za pomoć.

Dejstva Duha Svetoga i dejstva tame grehovne

- Još moram ja, ubogi Serafim, da Vam objasnim, vaše bogoljublje, u čemu je razlika između dejstava Duha Svetoga, Koji se sveštenotajno useljava u srca verujućih u Gospoda Boga i Spasitelja našeg Isusa Hrista, i dejstava tame grehovne koja na nas deluje lupeški, na pomamni podstrek demona. Duh Božiji opominje nas na reči Gospoda našeg Isusa Hrista, i dejstvuje zajedno s Njime, uvek pobedonosno, radosteći srca naša i upravljajući stope naše na putu mira, dok besovski (demonski) prevarni duh mudruje suprotno Hristu, i dejstva su njegova u nama metežna, buntovnička i puna "pohote telesne, pohota očiju i nadmenosti življenja". "Zaista, zaista vam kažem, da niko ko živi i veruje u Mene, neće umreti vavek", veli Gospod. To znači - onaj ko

ima blagodat Svetoga Duha kao pravu veru u Hrista, ako po slabosti ljudskoj i umre duševno od ma kakvoga greha, neće umreti zanavek, no će biti vaskrsnut blagodaću Gospoda našeg Isusa Hrista, Koji uzima grehe sveta i besplatno daruje blagodat na blagodat (preobilnu). Baš za ovu blagodat, javljenu svemu svetu i rodu našem čovečjem kroz Bogočoveka, i rečeno je u Jevanđelju: "U Njemu beše Život i Život beše Svetlost ljudima!"

I još dodato: "I Svetlost svetli u tami i tama je ne obuže ". Ovo znači da blagodat Duha Svetoga, darovana nam na Krštenju u ime Oca i Sina i Svetoga Duha, bez obzira na grehopadove ljudske, bez obzira na tamu oko duše naše, svetli, ipak, u srcu našem božanstvenom Svetlošću besćenih zasluga Hristovih, Koja je večno jestajuća. Ova Svetlost Hristova, dok grešnik ostaje u nepokajanju, govori Ocu: " Avva, Oče!" i nigda se ne prognevljuje na nepokajanje njegovo! A docnije, kada se grešnik obrati na put pokajanja, savršeno izglađuje tragove učinjenih prestupljenja, i ponovo odeva bivšeg prestupnika u odeću netruležnu, izatkanu od blagodati Duha Svetoga, o zadobijanju koje kao o cilju hrišćanskog života ja i govorim ovoliko dugo vašem bogoljublju!

Još ću da vam kažem, da biste još jasnije shvatili šta treba razumeti pod blagodaću Božjom, kako istu raspoznati, i u čemu se naročito pojavljuje njeno dejstvo u ljudima, njome prosvetljenima. Blagodat Duha Svetoga je Svetlost što prosvetljuje čoveka. O tome govori celo Sveto Pismo. Tako je, bogootac David rekao: "Žižak nogama mojim i svjetlost stazama mojim Tvoj je Zakon i da Zakon Tvoj za nauk nemam, poginuo bih u klonuću svome!" To znači da je blagodat Duha Svetoga, Koja se izražava u Zakonu rečima zapovesti Gospodnjih, svetiljka moja i svetlost moja! I kada ta blagodat Duha Svetoga, Koju tako brižljivo i usrdno tečem i sedam puta na dan zadobijam, učeći se sudovima Pravde Tvoje - kada ta blagodat ne bi prosvetljivala mene u tami briga, skopčanih sa visokim zvanjem moga carskog čina, otkuda bih mogao da uzmem ma i jednu iskru Svetlosti, da osvetlim hod svoj po stazi životnoj, pomračenoj zlobom neprijatelja mojih? I u samoj stvari Gospod je neretko pojavljivao pred mnogim svedocima dejstvo blagodati Duha Svetoga na ljudima, koje je osvećivao i prosvetljivao veličanstvenim silascima Svojim. Setite se Mojseja posle besede njegove s Bogom na gori Sinajskoj. Ljudi nisu mogli gledati u njega, - toliko je sijao neobičnom svetlošću, kojom se oblivalo lice njegovo! Mojsej je, čak, potom bio prinuđen da se javlja pred narodom ne drugačije nego pod pokrivalom (na licu). Setite se Preobraženja Gospodnjeg na gori Tavoru. Velika svetlost bila je preplavila Njega, i "haljine Njegove postaše bleštave kao sneg", a učenici Njegovi od straha padoše ničice. A kad su se Mojsej i Ilija javili uza NJ u istoj toj svetlosti, da bi se skrilo sijanje svetlosti božanstvene blagodati, koja je učenicima zaslepljivala oči, "pojavi se oblak i zakloni ih", veli se. Eto na koji se način javlja blagodat Svesvetoga Duha u neiskazanoj svetlosti pred svima onim, kojima Bog javlja njeno dejstvo.

U blagodati Duha Svetoga

- Ali na koji način - upitah ja baćušku o. Serafima, mogu ja saznati da se nahodim u blagodati Duha Svetoga?

- To je, vaše bogoljublje, vrlo prosto! odgovori on meni - Zbog toga i govori Gospod da je "sve prosto za one koji pribavljaju razum". A sva naša nesreća je u tome što sami mi ne ištemo taj božanstveni razum, koji se ne kočoperi i ne bode oči, jer nije od ovoga sveta. Taj razum, ispunjen ljubavlju prema Bogu i bližnjem, izgrađuje svakoga čoveka na njegovo spasenje. Za razum je Gospod rekao: "Bog hoće da se svi spasu i da dođu do razuma istine". A povodom nedostatka toga razuma On je rekao Svojim Apostolima: "Zar ste bezrazumni i zar niste čitali Pismo, i priču ovu zar ne razumete?... " I još se u Jevanđelju o tome razumu kaže za Apostole da im Gospod "otvori um da razumeju Pisma". Nahodeći se u tome (raz)umu i Apostoli su svagda videli da li Duh Božiji prebiva na njima ili ne, pa videći saprebivanje Duha Božijeg na sebi, i bivajući prožeti Njime, uvereno su govorili da je delo njihovo sveto i potpuno ugodno Gospodu Bogu. Time se i objašnjava zašto su oni u svojim poslanicama pisali "Ugodno bi Svetome Duhu i nama..." .

Apostoli samo na tome osnovu i nude svoje poslanice (kao istinu neprolaznu, na korist svima vernima), jer su kao Sveti opipljivo osećali prisustvo Duha Božijega u sebi... Eto, dakle, vaše bogoljublje, vidite li kako je to jednostavno?

Ja odgovorih:

- Ipak, ja ne shvatam kako mogu da se pouzdano uverim da sam u Duhu Božijem? Kako da u samome sebi prepoznam Njegovo istinsko projavljenje (pojavu)?

Na to baćuška o. Serafim odgovori:

- Ja sam već rekao, vaše bogoljublje, kako je to vrlo prosto, i detaljno sam vam ispričao kako ljudi bivaju u Duhu Božijem i kako treba poimati Njegovo projavljenje u nama... Šta vam je baćuška, još potrebno?

- Potrebno mi je - rekoh ja - da to dobro shvatim!...

Tada me o. Serafim veoma snažno uhvati za ramena i reče mi:

- Mi smo obojica sada, baćuška, u Duhu Božjem, i ja i ti... Zašto ne gledaš u mene?

Na to ja odgovorih:

- Ne mogu, baćuška, da vas gledam, jer se iz vaših očiju munje liju. Vaše lice postalo je svetlije od sunca, a moje oči kopne od bola.

O. Serafim reče:

- Nemojte se plašiti, vaše bogoljublje, i vi ste sami sada postali svetli, kao i ja. I vi ste sada u punoći Duha Božijega, inače vam ne bi bilo moguće ni da mene vidite takvim.

- I prikloni k meni svoju glavu, pa mi tiho na uho kaza:

- Blagodarite Gospodu Bogu za neizrečenu milost Njegovu prema vama. Vi ste videli da se ja još nisam bio ni prekrstio, nego sam se samo misleno u srcu svome pomolio Gospodu Bogu i unutra u sebi izrekao: Gospode, udostoj ga da jasno i telesnim očima vidi silazak Duha Tvojega, kojega udostojavaš sluge Svoje onda kada blagovoliš da se javiš u svetlosti veličanstvene slave Svoje! I, eto, baćuška, Gospod je magnoveno ispunio smirenu molbu ubogog Serafima!... Kako, dakle, da Mu obojica ne blagodarimo na ovome Njegovom neizrecivom daru? Ni velikim pustinjacima, baćuška, Gospod Bog ne javlja tako milost Svoju uvek. Ova blagodat Božija blagoizvolela je utešiti skrušeno srce vaše kao čedoljubiva majka, i to na zauzimanje same Majke Božije... Zašto me, baćuška, ne pogledate u oči? Prosto pogledajte, ne bojte se - Gospod je s nama!

- Posle ovih reči ja pogledah u njegovo lice, i tada me spopade još veći strah i trepet divotni! Zamislite - u srcu sunca, u najsjaktavijem blistavilu njegovih podnevnih luča lice čoveka, koji sa vama razgovara! Vi vidite pokrete njegovih usana, izraz njegovih očiju koji se menja, čujete njegov glas, osećate da vas neko rukama drži za ramena, ali ne samo da ne vidite te ruke, nego ne vidite ni sami sebe, niti priliku sagovornika svoga - ništa osim zaslepljujuće svetlosti, koja se razliva na daljinu od nekoliko hvati svuda oko nas, i obasjava jarkim bleskom svojim i snežnu poljanu, i snežne pahuljice, što su odozgo zasipale i mene i velikoga Starca. Može li se uopšte i zamisliti stanje u kome sam se ja tada nalazio?!...

- Šta, dakle, osećate sada? - upita me o. Serafim.

- Nešto izvanredno lepo - rekoh ja.

- No, kako to lepo? Šta zapravo osećate?

- Osećam takvu tišinu i mir u duši svojoj da to nikakvim rečima ne mogu da izrazim!

Na to će baćuška o. Serafim:

- To je, vaše bogoljublje, onaj mir, za koji je Gospod rekao učenicima Svojim: *"Mir vam ostavljam, mir Svoj dajem vam. Ne dajem vam ga kao što svet daje... Kad biste bili od sveta, svet bi svoje ljubio, a kako niste od sveta nego vas Ja izabrah od sveta, zato vas svet mrzi... Ali, ne bojte se, jer Ja pobedih svet!..."* Eto takvim ljudima, omrznutim od ovoga sveta a izabranim od Gospoda, Gospod i daje taj mir koji vi u sebi osećate - "mir koji svaki um prevazilazi", po reči Apostolovoj. Takvim ga, pak, Apostol naziva zato što je nemoguće ikakvom rečju izraziti ono duševno blagostanje, koje on proizvodi u ljudima, u čija ga srca Gospod Bog ukorenjuje. Hristos Spasitelj naziva ga mirom Svoga sopstvenog milosrđa, a ne mirom ovoga sveta, jer nikakva prolazna zemaljska sreća (ovoga sveta) ne može ga pružiti srcu ljudskome. Taj mir se daruje odozgo od Samoga Gospoda Boga, zbog čega se i naziva mirom Božijim...

- Šta još osećate? - upita me onda o. Serafim.

- Neku izvanrednu sladost! - odgovorih ja. A on produži:

- To je ona sladost za koju se govori u Svetom Pismu: "Od izobilja Doma Tvoga hrane se i potocima sladosti Svoje pojiš ih!" Ta ista sladost preispunjava sada srca naša i razliva se svim

žilama našim kao naslećenje neizrecivo! Gle, od ove sladosti naša srca kao da se rastapaju, i mi smo obojica ispunjeni blaženstvom, koje ne može da se izrazinikakvim jezikom... I šta još osećate?

- Izvanrednu radost! - odgovorih. I baćuška o. Serafim produži:

Kada Duh Božiji nizlazi k čoveku i osenjuje ga punoćom Svoga nadahnuća, tada se duša čovekova preispunjava neizrecivom radošću, jer Duh Božiji oradošćuje sve čega god da se dotakne... To je ona ista radost, za koju Gospod veli u Jevanđelju Svome: "Žena kada rađa trpi muku, jer dođe čas njezin. A kada rodi dete, više se ne opominje žalosti, zbog radosti što se rodi čovek na svetu. I vi, dakle, imate sada u svetu žalost, ali ću vas opet videti, i radovaće se srce vaše i radost vašu niko neće uzeti od vas!" Ali, ma koliko da je utešna radost koju vi sada osećate u srcu svome, ona je ipak ništavna u poređenju sa onom za koju je Gospod rekao ustima Svoga apostola da radost tu "ni oko ne vide ni uho ne ču" i da "u srce čoveku ne dođe to što Bog pripremi onima koji ga ljube". Sasvim daleki nagoveštaji te radosti daju nam se sada, pa kad je od njih tako slatko, dobro i veselo u dušama našim, šta da se kaže o onoj radosti, koja je tamo na nebesima prigotovljena onima koji plaču ovde na zemlji? Eto, i vi ste se, baćuška, dovoljno isplakali u svome životu na zemlji i gledajte kakvom vas radošću utešava Gospod još u ovdašnjem žiću! Sada je na nama, baćuška, da, dodajući napore naporima - uzrastamo iz sile u silu i dostignemo "meru rasta punote Hristove", da bi se na nama ispunile reči Gospodnje: "Oni koji čekaju Gospoda dobiće novu snagu, okrilatiće kao orlovi, trčaće i neće sustati, hodiće, i neće ogladneti, hodiće iz sile u silu, i javiće im se Bog nad bogovima na Sionu razuma i nebeskih viđenja..." Eto, tada će se naša sadašnja radost, koja nam se javlja pomalo i zakratko, javiti u svojoj punoći svojoj, i nju niko neće uzeti od nas koji ćemo biti preispunjavani nepojamnim nebeskim naslađenjima... Šta još osećate, vaše bogoljublje?

Ja odgovorih:

- Neku naročitu toplotu.

- Kako to, baćuška, toplotu? Ta, mi u šumi sedimo? Sada je napolju zima, pod nogama nam sneg, na nama nekoliko santimetara snega, a odozgo gusto sipe pahuljice... Kakva tu može biti toplota?!

Ja odgovorih:

- Onakva upravo kakva bi nastajala u(starom ruskom) kupatilu, kada jače podlože peć i kada iz nje počne da stubom kulja para...

On upita:

- Zar i onakav miris kakav je u kupatilu? Ne - odgovorih ja - ništa na zemlji nije slično ovome blagouhanju (miomiru). Dok sam za života moje majčice voleo da igram i odlazim na balove, majka bi me obično namirisala mirisima koje je kupovala u najotmenijim trgovinama Kazana, ali ni ti mirisi ne odaju takav miomir.

Baćuška o. Serafim prijatno se osmehu i reče:

- I sam ja, baćuška, osećam isto što i vi, ali vas namerno pitam - da vidim da li to osećate i vi? Rekli ste suštu istinu, vaše bogoljublje. Nikakva prijatnost zemaljskog mirisa ne može biti sravnjena s blagouhanjem, koje mi sada osećamo, a to je zato što nas sada obliiva blagouhanje Svetoga Duha Božijega. Šta zemaljsko može biti slično Njemu?... Ali, uočite nešto, vaše bogoljublje! Ta, vi mi rekoste da je oko nas toplo kao u kupatilu, dok međutim, pogledajte - sneg se ne topi ni na vama ni na meni, niti pak pod nama. Mora, dakle, da ta toplota nije u vazduhu nego u nama samima! To je zapravo ona ista toplina, za koju nas Duh Sveti nagoni da vapijemo ka Gospodu molitvom: "Toplinom Duha Svetoga zgrej me!" Zgrevani njome, pustinjaci i pustinice nisu se bojali zimskoga mraza, budući pokriveni blagodatnom haljinom, izatkanom od Duha Svetoga, kao toplom bundom! A tako ustvari i mora da bude stoga što blagodat Božija treba da obitava unutra u nama, u srcu našem, jer je Gospod rekao: "Carstvo je Božije unutra u vama". Pod Carstvom Božijim, Gospod je razumevao blagodat Duha Svetoga. Ovo carstvo Božije, dakle, sada se i nalazi unutra u nama, a blagodat Duha Svetoga obasjava nas i greje i spolja i, preispunjavajući mnogorazličnim blagouhanjem i vazduh koji nas okružuje, naslađuje naša čuvstva nadnebesnim naslađenjem i napaja srca naša radošću neiskazanom. Naše sadašnje stanje jeste baš ono isto, o kome Apostol govori: *"Jer, Carstvo Božije nije jelo ni piće, nego pravednost i mir i radost u Duhu Svetom"*. Naša vera sastoji se "ne u ubedljivim rečima ljudske mudrosti nego u pokazivanju duha i sile". Eto, u takvom se stanju vi i ja sada nahodimo. O ovome stanju Gospod je naš i rekao: *"Ima nekih među ovima što stoje ovde koji neće okusiti smrt dok ne vide Sina Čovečijega gde dolazi u Carstvu Svome!"*

Eto, baćuška, vaše bogoljublje, kakve nas neizrecive radosti udostoji Gospod Bog danas!... Eto, šta znači biti u punoći Duha Svetoga, o kojoj sveti Makarije Egipatski piše: "Ja sam bio u punoći Duha Svetoga"... Tom punitom Duha Svetoga preispunio je sada Gospod i nas, uboge... Nu, sad izgleda vaše bogoljublje, da se nema šta više pitati za način na koji ljudi bivaju u blagodati Duha Svetoga. Da li ćete upamtiti sadašnje javljenje neiskazane milosti Božije koja nas je posetila?

- Ne znam baćuška - rekoh ja - da li će me Gospod udostojiti da zavek upamtim tako živo i jasno ovu milost Božiju, kako je sada osećam.

- A ja mislim - odgovori mi o. Serafim - da će vam Gospod pomoći da je vavek zadržite u svojoj pameti, jer inače se Njegova dobrota ne bi magnoveno priklonila k smirenoj molitvi mojoj, i ne bi požurila tako brzo da poslušava ubogog Serafima, tim pre što ovo nije dano samo radi vas - da samo vi to shvatite, nego je preko vas dano čitavome svetu, da i vi sami, utvrdivši se u delu Božijem, uzmognete da drugima budete od koristi. Što se pak tiče toga, baćuška, što sam ja monah a vi čovek koji živi u svetu, ništa ne mari: Bog traži pravu veru u Njega i Sina Njegovog Jedinorodnog. Za nju On i daje izobilno odozgo blagodat Duha Svetoga. Gospod ište srce, preispunjeno ljubavlju prema Bogu i bližnjem, upravo predo, na kome voli da sedi, i na kome se javlja u punoći Svoje nadnebesne slave. "Sine, daj mi srce svoje", veli On, "a sve ostalo Sam ću ti dati", jer u srcu čovekovom može se smestiti Carstvo Božije. Gospod zapoveda Svojim učenicima: "Ištite pre svega Carstvo Božije, i pravdu njegovu, a sve ostalo dodaće vam se. Jer, zna vaš Otac nebesni da vam je sve to potrebno". Ne prekora nas Gospod Bog za to što se koristimo zemaljskim dobrima, jer i Sam govori, da shodno svojoj smeštenosti u zemaljski život, mi sve to potrebujemo, tj. potrebujemo sve ono što uspokojava naš ljudski život i što čini lakšim

i udobnijim put naš ka nebesnoj otadžbini. Oslanjajući se na ove reči, sveti apostol Petar je rekao da, po njegovom mišljenju, nema ničega boljeg u svetu od blagočašća (pobožnosti) sjedinjenog sa blagostanjem. I sveta Crkva moli se za to, da nam bude darovano od Gospoda Boga. I, mada su bolovi, nesreće i raznolike nevolje nerazdvojno skopčani sa našim životom na zemlji, Gospod Bog ipak nije hteo, i ne želi da budemo stalno i samo u žalostima i napastima, zbog čega nam preko Apostola zapoveda da "nosimo bremena jedan drugoga i tako ispunimo zakon Hristov". Gospod Isus lično daje nam zapovest da ljubimo jedan drugog da bismo, tešeći se uzajamnom ljubavlju, olakšali sebi žalosni i tesni put našega hoda ka nebesnoj otadžbini. Radi čega je Gospod i sišao k nama s nebesa, ako ne radi toga da bi, primivši na sebe naše ubožjaštvo, nas obogatio bogatstvom Svoje dobrote i Svojeg neiskazanog milosrđa? On je došao ne zato da bi Njemu drugi služili no da Sam drugima posluži, i da da dušu Svoju za izbavljenje mnogih. Činite tako i vi, vaše bogoljublje, i, videvši jasno vam ukazanu milost Božiju, pričajte o svemu tome svakome ko je željan spasenja. "Jer žetve je mnogo, govori Gospod, a poslenika je malo!" Evo, i nas je Gospod Bog izveo na delo i dao nam darove Svoje blagodati, da bismo, žanjući klasove spasenja svojih bližnjih, kroz sve veći broj onih koje smo uputili k Carstvu Božijem, Njemu prineli plodove, "ovaj trideset, ovaj šezdeset a ovaj sto". Čuvaćemo se, bačuška, da ne budemo osuđeni s onim zlim i lenivim slugom, koji je zakopao svoj talanat u zemlju, i nastojaćemo da podražavamo one dobre i verne sluge Gospodnje, koje su prinele svome gospodaru - jedan, umesto dva - četiri, drugi umesto pet - deset talenata. Ne treba ni najmanje sumnjati u milosrđe Gospoda Boga. Sami vidite, vaše bogoljublje, kako se ispuniše na nama reči Gospodnje, rečene kroz Proroka: "Ja nisam Bog izdaleka no Bog Koji je blizu, i kod usta tvojih je spasenje tvoje". Ja, ubogi, nisam još bio uspeo ni da se prekrstim, samo sam u srcu svome pozeleo da vas Gospod udostoji da vidite Njegovu milost u svoj punoći njenoj, a ono, gle, On je bez odlaganja izvoleo požuriti da na delu ispuni moju želju. Ovo ne govorim, hvaleći se na sav glas, i ne s namerom da pridam sebi neki značaj pred vama, i navedem vas na zavist, niti pak radi toga da biste vi pomišljali kako sam ja monah a vi mirjanin. Ne, vaše bogoljublje, ne! "Gospod je blizu svih onih koji Ga prizivaju u istini, i ne gleda na lica, jer Otac ljubi Sina i sve daje u Ruke Njegove!" samo da bismo mi ljubili Njega, Oca našeg nebeskog, uistinu sinovski. Gospod sluša podjednako i monaha i mirjanina, prostoga hrišćanina, samo neka su i jedan i drugi pravoslavni, i neka i jedan i drugi ljube Boga iz dubine duše svoje i još neka imaju veru u Njega makar koliko zrno gorušičino - pa će gore pokrenuti! "Jedan pokreće hiljadu, a dvojica bezbroj njih." Sam je Gospod rekao: " *Sve je moguće onom ko veruje*", a bačuška sveti apostol Pavle gromoglasno kliče: " *Sve mogu u Hristu Koji mi moć daje*". Još divnije govori Gospod naš Isus Hristos o verujućima u Njega: " *Ko veruje u Mene, dela koja ja tvorim i on će tvoriti, i veća će od ovih tvoriti, jer ja idem Ocu Svome... I Ja ću umoliti Njega za vas, da radost vaša bude ispunjena... Do sad ne prosiste ništa u ime moje, sada pak prosite i primićete*".

I tako, vaše bogoljublje, sve što prosite u Gospoda Boga - sve ćete primiti, samo neka to bude na slavu Božiju ili na korist bližnjeg, jer i korist našeg bližnjeg Bog računa u Svoju slavu, zbog čega i govori: " Sve što učiniste jednome od ovih malih, Meni učiniste". Zato nemojte imati nikakvu sumnju da Gospod Bog, možda, neće ispuniti vaša moljenja - samo neka su ona usmerena ili na slavu Božiju ili na korist i nazidanje bližnjih. Pa čak ako bi nešto bilo neophodno i za neku vašu ličnu potrebu ili korist ili uspeh, čak i to će Gospod Bog izvoleti da vam pošalje isto tako brzo i dobroposlušno, samo ako je to za vas krajnja nužda i neophodnost. Jer, Gospod ljubi one koji Njega ljube, dobar je Gospod prema svima, miluje On i dariva i one koji ne prizivaju ime Njegovo, milost se Njegova ogleda u svima delima Njegovim, volju onih koji Ga se boje

izvršava i molitvu njihovu uslišava i svaki savet njihov ispunjava - ispuniće Gospod sva moljenja tvoja! Bojte se samo jednoga, vaše bogoljublje - da ne prosite od Gospoda ono za čim nemate krajnju nuždu. Neće vam Gospod ni to odreći, zbog vaše pravoslavne vere u Hrista Spasitelja, jer On "neće predati žezla pravednika na kocku grešnicima i volju sluge Svoga Davida neizostavno će izvršiti, ali će, ipak, tražiti od njega odgovor zašto Ga je uznemiravao bez osobite nužde i prosio od Njega ono bez čega je mogao.

Eto tako, vaše bogoljublje, sve sam vam sada kazao i na delu pokazao, sve što su Gospod i Božija Mater kroz mene, ubogoga Serafima, blagoizvoleli da vam kažu i pokažu. Idite, dakle, s mirom! Gospod i Majka Božija, neka budu sa vama svagda sada i uvek i u vekove vekova. Amin. Idite s mirom!

* * *

Za sve vreme ovoga razgovora od samoga početka, otkako je lice o. Serafima prosijalo, to viđenje nije prestajalo. I sve, od početka svoga kazivanja do kraja, on mi je govorio nalazeći se u neizmenjenom stanju... Neiskazano blistanje svetlosti, koje je zračilo iz njega, video sam lično, svojim sopstvenim očima, što sam gotov i zakletvom potvrditi.

(Ovde se završava rukopis Motovilova)